

OLVASÓINKNAK.

A «Tanulók Lapja» október 1-jén pályafutásának kilencedik évét kezdi meg. Évről-évre öröndetesen emelkedett úgy tartalomában, mint híveinek a számában. Nem hirdetések hangzatos szavai tették általánosan ismertté a magyar diákvilágban, hanem megkedveltette a lap maga-magát.

Nyugodt lélekkel elmondhatjuk, hogy a gyöngye palánta, melyet kilencz évvel ezelőtt ültettek el, erős gyökereket eresztett, megizmosodott, fejlődik s azzal biztat, hogy idővel terebélyes fává lésson. Az embernyi emberekké cseperedő magyar ifjúság örömmel és szeretettel gondol majd reá, s megőrzi emlékében azoknak a hasznos és kellemes óráknak az emlékét, melyeket a «Tanulók Lapja»-nak köszönhet.

A nyolczadik évfolyam gazdag és változatos tartalma meggyőzte a «Tanulók Lapja»-nak olvasóit arról, hogy a lap új szerkesztője nemes ambícióval igyekezett megfelelni hivatásának; egyúttal biztositékot nyújt ez arra nézve, hogy ezentúl még fokozottabb buzgósággal szolgálja azt a nemes célt, melyet a «Tanulók Lapja» maga elé kitűzött.

Az új évfolyamban kezdődik *Gaal Mózesnek*, a lap szerkesztőjének, új ifjúsági regénye, melyet a «Tanulók Lapja» számára írt:

Hűséges mind a sírig.

Mikes Kelemen a hőse ennek a regénynek, az a hűséges Mikes Kelemen, kinek «Törökországi levelei» oly kedvelt olvasmánya öregnek és ifjúnak egyaránt. A szerző magával Mikessel mondatja el a történetét azon a zamatos, jó magyar nyelven, mely az olvasónak olyan igazi lelki gyönyörűséget szerez.

Ezzel egy időben kerül közlésre *Verne Gyulának*, a hírneves francia regényírónak, legújabb, rendkívül érdekes regénye, mely fájdalom, talán az utolsó alkotása a páratlan termékenységű írónak, kiről nem régiben megírtuk, hogy szemévilágát elvesztette.

A regénynek a címe:

Város a levegőben.

Zigány Árpád fordította a «Tanulók Lapja» számára.

Folytatni fogjuk *Szivós Bélának* a *Természet csodái* című leírásait, melyek eddig is oly sok olvasónknak szereztek örömet és bővítették ismereteit.

Ezekon kívül az eredeti és fordított közleményeknek egész halmaza vár közlésre. Lesz ismeretterjesztő cikk az irodalomtörténet, az esztétika, természettan és természetrajz, földrajz, népszerű csillagászat köréből, melyeket számottevő szakemberek írtak.

A «Tanulók Lapja» a fontosabb napi és időszerű

eseményekről, jeles férfiakkól, úgy a hazaiakról, mint a külföldiekről meg fog emlékezni egy-egy cikk keretében.

A «Zene-rovat» szintén pontosan meg fog havonkint jelenni, s a zene iránt érdeklődők útmutatója és oktatója lesz; valamint a «Sakk-rovat» mulattatója a sakkjáték iránt érdeklődőknek.

Az «Iskola világából» című rovatban az ifjúságot érdeklő hírekről, önképzőkori gyűlésekről, iskolai ünnepélyekről számol be a lap keretéhez mért terjedelemben.

A fejtörő kérdések, képtalányok és sakk-feladványok megfejtői között minden héten értékes könyvjutalmakat sorsol ki a szerkesztőség.

A magyar diákság érdeklődését tehát már eleve felhívjuk a «Tanulók Lapja»-nak kilencedik évfolyamára. Bizton hisszük, hogy felhívásunk nem lesz a pusztában kiáltó szó; bizton hisszük, hogy a lap mostani hívei újabb olvasótársakat toborzanak.

A ki tíz egész éves előfizetőt gyűjt, annak egy évig ingyen küldjük a «Tanulók Lapja»-t, a ki ötöt gyűjt, annak szives buzgóságáért értékes könyvjutalmat adunk.

A lap mai számához gyűjtőleveket mellékelünk.

A «Tanulók Lapja»-nak előfizetési ára:

Egész évre	9 kor.	60 fill.
Fél évre	4	80
Negyed évre	2	40

Az előfizetés legegyszerűbben postautalványon történik, melyet a «Tanulók Lapja» kiadóhivatalának (Franklin-Társulat, Budapest, IV. ker., Egyetem-utca 4.) kell beküldeni.

A «Tanulók Lapja» kiadóhivatala.

A gimnáziumi és reáliskolai ifjúságnak házi olvasmányul különösen ajánlható:

ARANY JÁNOS „TOLDI“-JA.

TANULMÁNY

írta SZÉKELY ALADÁR.

Ára 1 K 60 fill.

Mindazoknak kik «Toldi»-val és Arany János költészetével szeretettel foglalkoznak — és melyik deák ne foglalkozna velük? — melegen ajánlható házi olvasmányul Székely Aladárnak ez a tanulmánya. Nagy haszonnal járó olvasmány, melynek élvezete után csak annál jobban értjük és érezzük át «Toldi» szépségeit, Arany János költészetét.

Kapható a «Franklin-Társulat»-nál Budapesten és minden könyvkereskedésben.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26808. sz. alatt, Budapest székesfőváros tanácsa által 1895. augusztus hó 20-án 7376. szám alatt ajánlott középiskolai ifjúsági hetilap.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Negyed évre ... 2 kor. 40 fill. Fél évre... ... 4 kor. 80 fill. Egész évre... ... 9 kor. 60 fill. <i>Megjelenik minden vasárnap.</i>	FELELŐS SZERKESZTŐ GAAL MÓZES. Kiadja a Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet és könyvnyomda.	SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: Budapest, IV. ker., Egyetem-utca 4. szám. <i>Kéziratokat nem adunk vissza.</i>
--	--	--

Józanág és lelkesedés.

A józanágból nagyon sok van, a lelkesedésből igen kevés manapság az ifjúságban. Ezt a panaszt hallottam minap egy olyan embertől, a kinek igen sok alkalma van az ifjúságot megfigyelni, s még jobbszeme arra, hogy egyet-mást megfigyeljen.

A józanág fölötté kívánatos minden emberre nézve, kívánatos az ifjúságra nézve is, ha valakire azt mondják: «józan fiú» — ez bizonyára nem megfeddés, hanem dicséret. Minden ifjúnak előbb vagy utóbb fölnyilik a szeme, s belátja, hogy egyet-mást nem tett helyesen, elhatározza, hogy ezentúl másképen fog hasonló helyzetekben cselekedni. Ez a megjőzanodás hozzá tartozik a fejlődéséhez, egészen természetes.

Ámde, ha valamely ifjúra azt mondják, hogy nagyon józan, ez már nem dicséret, van benne vád is. Az ifjú korrall nem jár természetszerűleg együtt a józanág, nem jár együtt abban a korban, mikor a látókör szűk, az akarat ereje még csekély, s a környezet hatásának erősen ki van téve. Ha ez a környezet csaknem mesterségesen dolgozik arra, hogy a gyermeket józanná tegye, ha a gyermek, kit a mesék naiv világa vonzana még, lépten-nyomon józan, reális emberek között él, s nem hall egyebet, mint lesújtó ítéletet az életben szereplőkről: a naivság himpóra hamar lekopik a lélekről, lefújja időnek előtte a józanságnak a szele. Korán kikopik az álmokból, korán megtörik szárnya s lesz belőle nagyon józan fiú, a ki mosolyog társának naivságán, a ki nem hisz és bizik, hanem kételkedik és minden szónak a rejtett értelmét keresi. Az ilyen nagyon józan ifjú nem sző nagyralátó álmokat, hanem, midőn pályát választ, jó eleve alaposan tájékozik arról, hogy kinek mennyi fizetése van, e fize-

tés mikor éri el a legnagyobb fokot, az előhaladásnak mik a biztosítékai. Az ilyen nagyon józan ifjú nem ugorja át az árkot, míg meg nem mérte: milyen mély és milyen széles; nem hajlandó sem másért, sem a közjóért dolgozni, ha előleges, józan számítása meg nem győzte őt arról, hogy az reá nézve egy vagy más tekintetben előnyös. Az ilyen józan ifjú az életben okos és számító lesz, nem fogják sokan szeretni, de okosságát észreveszik, s talán félnék is tőle.

Nekem is úgy rémlik, hogy hajdanában az ifjúság nem volt ilyen nagyon józan. A nagyenyedi vagy debreczeni kollégiumokból egy-egy kopott kabátú fiú elindult kis czók-mókkal a hóna alatt, — tele volt nagy reményekkel, ékes légvárak rajzoltak a fejében, szívéből nem fogyott ki a szeretetnek és bizalomnak a forrása. Nem volt nagyon józan, de annál edzettebb az éhség és szomjúság ellen, már pedig ezzel sokat, igen sokat mondottunk. Tanult fagygyugyertya világa mellett, meghúzódott egy kis kamarában, melynek ablaka sem volt, csak ablakos ajtaja. És tudott *lelkesedni* végtelenül.

Igen, a lelkesedés költővé avatta, óriássá tette a munkabírásban és a türelemben; a lelkesedés megaranyozta a nyomorúságot, lelki szemeivel látta mindazokat az igazán nagy embereket, a kik végigjárták a nyomorúság iskoláját, s nem tudtak egyebet, csak dolgozni, s nem szégyeltek semmit oly nagyon, mint a panaszkodást.

Mi az ifjúság lelkesedés nélkül? Hangszer, melynek szakadoznak a húrjai, fény, mely nem áraszt semmi meleget. A józanág és lelkesedés hiánya nevel olyan nemzedéket, mely csak egyet tud: számítani, ha pedig a számok cserben hagyják, akkor boldogtalan.

Azért hát kevesebbet a korai józanágból, s többet a tiszta lelkesedésből.

KRALJEVIC MÁRKÓ ÉS KOSZTADIN BÉG.

Szerb népköltemény.

Lovagol a két kenyeres pajtás:
Kraljevics Márk s Kosztadin bég, nem más.
Hogy lovaik esőndesen kocognak,
Kosztadin szól Kraljevics Márkónak:
«Gyere pajtás, ősznek idejében,
Gyere hozzám Dömötör-nap' éppen,
Lásd: védszentem megünneplésében
Milyen szives az én vendégségem;
Mily' szives a vendég-fogadásom,
Mily' úri a lakoma-tartásom».

Kraljevics Márk erre komoran szól:
«Hogy elmenjek, semmi se lesz abból.
Mikor András testvérem' kerestem,
És te nálad, a házadba' letem,
Őszszel éppen, Dömötör-nap' éppen,
Védszentednek megünneplésében:
Láttam akkor a te szivesség',
S a te három embertelenség'».

Kosztadin bég erre ám felfortyan
És kérdezi Márkót: «Mondsza nyomban,
Mit tudsz én rám — embertelenségről?»

Kezdi most a Márkó elejéről.

«Hát az első embertelen tetted',
Czimborám, azt ekkép' cselekedted:
Két árva is ment hozzád benyitni,
Lágy kenyérral éhüket enyhíteni,
Piros borral szomjuk' esillapítani,
S hozzájuk te hogy szólottál? — így ni:
«Félre innen! Piszkotok' ha látják,
Borom még az urak megutálják».

Bizony mondom, a hogy én ezt láttam,
A két árvát nagyon megsajnáltam,
Hogy derüljön mindkettőnek arca,
Levezettem őket a piarczra.
Lágy kenyérral éhök' enyhítettem,
Piros borral szomjukat elvettem.
S öltöztettem skarlátba, selyembe,
Hozzad őket aztán így küldtem be.
Hátul pedig loppal megvigyáztam:
Hogy fogadod őket most a házban?
Hát bezzeg most az egyikét jobbra,
Másikat meg fogtad balkarodra —
S asztalodhoz vitted a két úrfil:
«Im egyetek, igyatok jól, úrfik!»

És a másik embertelen tetted',
Czimborám, azt ekkép' cselekedted:
A hogy régi urak érkezének,
Kik idővel elszegényedének,
A kiken már régi skarlát sárgul:
Leültetted asztalod aljárul.
A hogy pedig új urak jövének,
Kik' vagyona beillik mesének,
Kik viseltek fénylő, új skarlátot:
Fölül az mind jó világot látott.
Bort, pálinkát hoztál olyanoknak,
Az olyanok nálad vígan voltak.

S a harmadik embertelen tetted',
Czimborám, azt ekkép' cselekedted:
Apád, anyád él még a világon
S nálad akkor egyiket se látom . . .
Asztalodnál — biz nagy czudarság volt —
Egyiknek se adtál egy pohár bort!»

Dömötör Pál.

ARANY JÁNOS.

1817—1882.

10

Irtta Gyöngyösy László.

Arany már ekkor jobb fülére semmit sem hallott, a balra is keveset. Alig járt valahová. Nagy-néha vetődött el az Akadémia gyűlésére. Ha nagy ritkán itt megjelent, a terem félhomályában megtört testével csak úgy ödöngött. Szemét zöld ernyővel óva még annál kevesebbet láthatott. Megható volt nézni, a mint a legelőkelőbb főurak, Andrassy Gyula gróf, Lónyai segítségére siettek, vezették, s az öreg úr hálásan szorongatta kezöket.

Nem csoda, ha ily körülmények közt inkább szobájában maradt, divánján üldögélve, pipázgatva. Még ha régi ismerősei is felkeresték, szinte kínos zavarba jött. Egy-két mindennapos barátját azonban örömmel fogadta. Különösen gyakori vendége volt Gyulai Pál, a ki mindig nagy zajjal jött, megrakottan új hírekkel, elevenséget, életet hozva magával Arany csendes szobájába. Tréfálódzott, kötődött vele, a mit Arany jó néven vett tőle. «Megbosszantom Jánost» — szokta volt mondani, míg János csak mosolygott nagy bajusza alól.

Igy tréfásan, kötődve hívta Gyulai a Petőfi-szobor leleplező ünnepségére. «Különben — mondotta Gyulai — a Petőfi-Társaság tagjai azt fogják mondani, hogy irigységből maradtál otthon». Arany készült is az ünnepségre, de már

nem mehetett el. Nagyobb hatalmasságnak, a halálnak kellett látogatására mennie.

Nem volt hát azért öregsége olyan pusztá nyomorúság, a mint maga panaszolja. Az öregség ezer meg ezer baját türelemmel, zúgolódás nélkül viselte. Soha sem lázadt fel sorsa ellen, csendes, nyugodt humora mindvégig megmaradt,

Melyik talál?

Hogy melyik arczképem világszerte rajzai között?
Fényképim mi! a botrány el' halapust.
Nem marad vendég, ül e áll a többi nyugodtan
Menni csak egy kelint: úja enn: ez lennék én!

(30 80)

ARANY JÁNOS UTOLSÓ ARCZKÉPE.

a mivel el tudott viselni minden nyomorúságot. A ki őt a Margit-sziget félreeső, árnyékos útjain megtört alakjával, fájdalmas, szinte kínos arczal magánosan bolyongni látta, soha sem hitte volna, hogy humora még akkor se hagyta el végképen. Egy-egy kis apró versben, hol sóhajtással, hol humoros derültséggel könnyített baján. Efféle tréfákat, rögtönzéseket sokat irt lelkének könnyítésére. Igen kevés az, a mi megmaradt közülök, de jellemzi az ő csendes, lemondó, de még így

is derültségre mindig hajló, türelmes természetét.

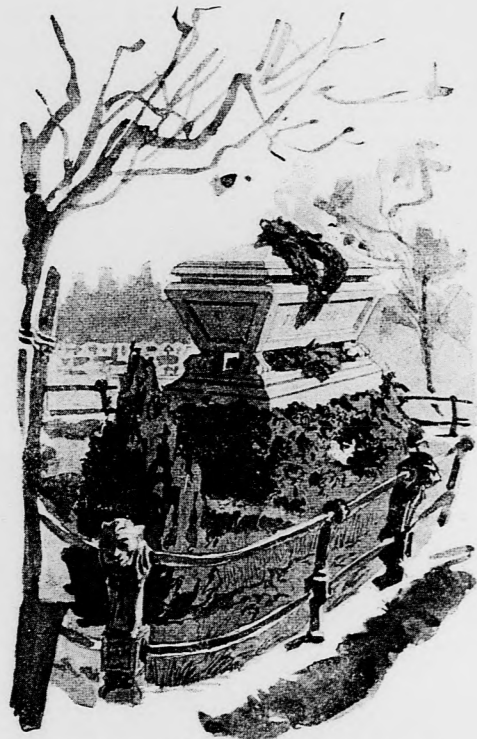
Pedig a halál követői igen korán jelentkeztek nála. Még színészi pályáján meghütötte magát, s tüdőhurutja öregségében szinte elviselhetetlen volt. Sokszor aludni nem tudott miatta, a lélekzétvétel is iszonyú kínjába került. Kőrösön oly kínos fül- és fejfájás, állandó kedvetlenség gyötörte, hogy dolgozni se tudott miatta. 1868-ban súlyos máj- és bélbajba esett. Kovács Sebestyén meg is operálta. Teste csakugyan teljesen össze volt törve. De legkeservesebben esett neki, hogy szeme végképen megromlott. Ez a csapás szinte elviselhetetlennek látszott előtte. Mindig azzal keesgettette magát, hogy elpusztíthatatlan, tartós, közellátó szeme van, ha szabadban nem is lát velök messzire, de kedve szerint olvashatja az apró angol és a vékony görög betűket. Ez utolsó szórakozásának is egyszerre vége lett. Öregségében angol, görög műveken kívül mást nem olvasott, egyéb nem is érdekelte. Most már ettől a gyönyörűségtől is meg volt fosztva. Arról, hogy más felolvasson neki, szó sem lehetett, mert ő ezeket a nyelveket csak a szemével értette, ismerte. Csodálatosképen nem a látás szűnt meg nála végképen, hanem egy-két percznél tovább nem tudott se írni, se olvasni. Szeme erősen megfájdult, a sorok összefolytak előtte.

Ily szomorú körülmények közt mindenféle apró foglalatosságot keresett, hogy a tétlenség meg ne ölje végképen tettvágyó lelkét. A mit csak elvégezhetett maga körül, azt mind saját kezével csinálta meg, másra se nem akart, se nem tudott szorulni. A főváros ezernyi kényelme között is oly egyszerűen élt, akárcsak egy remete.

De gondolataival is el tudott szórakozni. Emlékező tehetségét tette próbára. Egy-egy véletlenül eszébe ötlött verssorból iparkodott az egész rég olvasott költeményt kigömbölygetni. Angol, latin, magyar költők művein tűnődött sokszor napokon keresztül. E szellemi találgatás munkába

gyakran belefáradt, de azért nem engedte a kérdéses költeményt könyvtárából kikeresni. Nem szeretete volna így tönkre tétetni időtöltését. Hiszen épen ez a találgatás volt szórakozása.

Ha ebből is kifogyott, elővette gitárját, különösen ha magára maradt, gyönyörűen játszott rajta. Emlékéből kikeresett egy-egy régi nótát, régi vitézi éneket, népdalt, a református vallás üldözése korából való éneket egyformán eljátszott rajta. Dalai közt élve visszaemlékezett arra, a kítől tanulta, a hol tanulta; kit még gyermekkorában, kit később. Olykor csak sejtelemképen

ARANY JÁNOS SÍRJA A KEREPESI TEMETŐBEN.

villant meg benne, hogy ezt a nótát tán hallotta, vagy talán új is, a mit kopogó hangszerén kivert. Így került elő egy-egy két új dal, a mit le se ír, mikor később újra kiveri, azt se tudja: álmodta-e, hallotta-e? Így el-eltűnődik rajta.

Egynéhányat ebből a nótából ki is adott, le is írta Bartalus István. Olykor-olykor kis családi körben, egy-két jóbarát jelenlétében, mintha visszatért volna régi, arany kedélye, jóízűen elbeszélte a mi nevezetést tapasztalt vagy átélt, míg kinjai újra nem jelentkeztek, a mosolygás is felröppent ajakára.

Igy várta csendes keresztyéni türelemmel a kéréseket, a mi nem

is sokáig váratott magára. Végre is régi betegsége, a tüdőhurut ölte meg, a melyet még szeneszi pályáján szerzett. Öregségében sokat kintlódott betegségével. Sokszor majd megfuladt. 1878-ban, majd 1880-ban nagy beteg volt ugyan e bajával, de mind a kétszer kigyógyult. Azonban idült bajától végképen nem tudott megszabadulni. 1882-dik év október 10-dikén bejött a Margit-szigetről és a szeles időben a Duna partján sétálgatott, a kabátját kigombolta, hogy óráját megnézze, a hűvös szél megcsapta mellét, erős náthát kapott, a mely pár nap múlva lehúzódott a tüdőre. Erős láza volt és alig tudott lélekezni.

A betegség gyorsan végzett vele. 1882-dik év október 20-dikán éjjel nagyon nyugtalanul aludt, teljesen ki volt merülve. Másnap reggel felkelt ugyan ágyából, de nagyon gyöngye volt, fia és egy bot segítségével vándorolt át a másik szobába, míg hálószobáját kitakarították. Még a maga erején tért vissza, de alig ért a szobába, egy karszékbe hanyatlott és délelőtt háromnegyed tizenkettő után öt perczel vasárnap egy mély sóhaj-tással kilehelte lelkét.

Temetése nagy nevéhez méltó fénynyel és kegyelettel történt. Az Akadémia csarnokába tették ki a nagy halott koporsóját. Keddi napon, október 24-dikén temették el. A főváros Deák Ferencz temetése óta nem látott oly előkelő és annyi gyászoló közönséget. A gyászbeszédet *Török Pál* szuperintendens tartotta. Gyulai Pál patakzó könyvek közt csak egynéhány szót mondott, de a ki hallotta, soha se felejtí el, beszéde megrendítő hatással volt az egész közönségre.

A merre az óriási gyászmenet elvonult, a boltokat becsukták, a város meggyújtatta a gázlámpákat. Négy órakor indult el a gyászkocsi az Akadémiából, s a korán felkelő hold már feljött az égre, épen mint Toldi megásott sírja fölött, mikor a menet oda érkezett.

Sírja szemben van a Vörösmarty Mihályéval. A nemzet szobrot emelt nagy költője emlékének a Múzeum kertjében. De maradandó örök emléket ő maga emelt nevének és nemzetének halhatatlan műveiben. (Vége.)

Bátorság ad erőt, pályán a gyáva hanyatlík.
Bátran lépj, hogy utóbb rény koszorúzza fejed.

Kölcsey.

Mintha nem őstől származnál, légy tetteid által
Őse családodnak, — s a haza áldani fog.

Vörösmarty.

EGY KUTYAHARAPÁS.

Irta Albert Fermé.

Elvesztettem a türelmemet.

— A kedves család! . . . Nos hát ezentúl hozzá fordulok és majd legközelebb az ő hátának adom tudomására, hogy a botom milyen fából van faragva . . . Legyen rá elkészülve *senor!*

Végre célunkhoz értünk. Kis, nedves tisztás volt a cserjés közepette. Valóságos erdő képződött itt az egymásba fonódó, változatos színű virágokból, a melyeket én orchideáknak ismertem fel.

Megmagyaráztam Róbertnek, hogyan kell kiszednie a növényeket: körül kell ásni egészen és különösen arra kell vigyázni, hogy a hagymagököreket meg ne sértse.

— Ha elfáradsz, majd felváltalak — mondtam neki. Azután tovább mentem, másfelé kerestem valami érdekeset.

Negyedóra múlva új, még gazdagabb helyre bukkantam. Örömmel tértem vissza és meglepetve láttam, hogy Róbert már nem dolgozik.

— Te már elfáradtál? — kérdeztem tőle.

Válasz helyett újra ásni kezdett, de megint abbahagyta.

Jobban megfigyeltem.

— Neked fáj a karod?

— Nincs semmi.

Nem kérdeztem tovább, hanem levettem a kabátját és ingujjait felgyűrtem hónaljáig.

Bal karján köralakban harapás nyoma látszott, ott voltak még a fogak helyei is.

— Hisz ez harapás! Ki harapott meg? Felelj csak, barátom!

— Egy kutya.

— Melyik kutya?

— Mouton . . .

Megütődtem.

— Mouton? . . . Az lehetetlen!

Csend lett. Róbert láthatólag erőlködött, hogy ura legyen önmagának.

— Az én hibám volt — mondta végre. — Tegnap este nagyon megkínóztam. Petárdát kötöttem a farkára, meggyújtottam és úgy hajszoltam körül az udvarban. Mouton úgy vágatott, mintha meglett volna bolondulva. Azután egyszerre megfordult, egyet morgott, rám vetette magát és megharapott . . . Azóta nem láttam.

Róbert elfordult. Nem akarta, hogy lássam, hogy sir. Jobban megvizsgáltam a karját. Egy pillanatra nagyon megijedtem. A pontosabb vizs-

gálat azonban megnyugtató; a bőr sehol sem volt átszakítva. Róbert azt mondta, hogy az ingujja, melyet épen ott gyűrte fel és a mely többszörösen össze volt hajtvva, megóvta attól, hogy a fogak karjába mélyedjenek.

Megnyugodva lélekzettem fel. Attól féltem, hogy a kutya meg volt veszve.

Néhány pillanatig figyelmesen néztem Róbertet, a ki szemét a földre szegezve, némán állt előttem.

— Vissza fogsz-e majd erre emlékezni? — kérdeztem tőle.

Arczáról láttam, hogy a leczke használt. Nem is erőltettem a választ. Hazafelé indultunk.

Visszafelé menet megint a kőbánya előtt haladtunk el. A gyerekek ott álltak megint a kőbánya nyílásában, bátyjuk is közöttük volt; ezúttal azonban a kődobálások elmaradtak. Magatartásukból azonban látni lehetett, hogy nem a legjobb szemekkel néznek reánk.

— Ha legközelebb erre jövünk megint, vigyáznunk kell magunkra — figyelmeztettem Róbertet.

A fiú azonban egyáltalában nem hallgatott arra, a mit mondtam. Komoran, magába zárkózva haladt mellettem. Nyugtalanodni kezdtem miatta.

— Légy nyugodt; szedd össze magad. A kutya okvetlenül vissza fog térni.

— Nem hiszem.

— Hogyan; nem? Te nem ismered a kutya természetét: hűségesebbek, mint az emberek; nem tartanak haragot. Meglátod útközben találkozunk Moutonnal.

Látszólag megnyugodott, mintha bízott volna abban, a mit mondtam. Jólásom azonban nem teljesedett be. Mouton csak nem került meg.

Másnap egy kis dolgom volt Algirban. Midőn visszafelé jöttem a városból, egy ausztráliai akácokból álló cserjés közepett megpillantottam Moutont, épen a mint egy kis esővíz-tócsából inni akart.

A kutya nem vett észre. Először nyugtalanul körülnézett, azután csendesen inni kezdett. Nem nyugtatott ugyan meg egészen, mert a veszett kutyák nem irtóznak annyira a víztől, a mennyire általában hiszik. Mouton azonban a veszettségnek egyetlen jelét sem mutatta; mindenesetre rendes állapotban volt.

Neven szólítottam. Felemelte fejét, megpillantott és rögtön hozzám futott. Látni lehetett rajta, hogy mennyire örül, körülugrált és nyalogatta a kezemet. Azután azt a különös morgást kezdte, a

melylyel a kutyák fájdalmukat szokták tudtukra adni.

Hívtam. A kutya engedelmesen követett.

Megérkezve a Gaillandre-villa elé, a kutya megállt. Újra szólítottam, de hiába. Fejét, farkát lelógatva újra kezdte különös, szomorúan hangzó morgását.

Miféle érzések foghatták el ezt a szegény állatot? Én tisztán láttam benne a lelket. Nem mérge volt a szegény uszkar, hanem inkább meggyalázottnak érezhette magát. Talán kétségbeesett, hogy urát megharapta? Mindenesetre a lelkiismeret szólalt meg a szegény állat bensejében. Igazán oly tekintettel nézett rám, mint a bűnös, a ki maga is tudja, hogy nem érdemel kegyelmet.

Panaszosan szűkült még egyet, azután elfutott.

IV.

Néhány napon át, bár ablakom szüntelenül nyitva volt, a megszokott zajt és éneket nem hallottam. A gyűrűhinta szomorúan lógott, senki sem mutatta rajta ügyességét, a vízmedence vize állandóan sima és csendes volt, nem zavarta fel senki.

Harmadnap útközben találkoztam Gaillandre úrral és Róberttel, a mint Algirból tértek vissza.

Útközben Gaillandre úr elküldte Róbertet, hogy szedjen az út szélén virágokat anyja számára. Mikor a fiú eltávozott, meglehetősen elkomolyodva szólott hozzám:

— Nyugtalan vagyok Róbert miatt. Nem tudom beteg-e, vagy más valami okozza-e, hogy ennyire le van hangolva?

— Nem hiszem, hogy beteg lenne — válaszoltam. — Valószínűleg csak kutyájának az elveszte bántja. Majd elmúlik.

— Jó szíve van a fiúnak... Anyyira szerette azt a kutyát!... Valamiképen meg kell vigasztalnunk.

Csakugyan másnap este Gaillandre úr, midőn visszatért a városból, láthatólag vidám arccal vezetett maga után egy kis fekete kutyát.

Az eredmény azonban éppen ellenkezője lett annak, a mit el akartak érni.

Róbert indulatba jött. Hevesen ellökte magát a kutyát és mérgesen kiáltotta az inasnak:

— Nem kell! Vezesd el rögtön! vezesd el!

Olyan volt, hogy attól lehetett félni, hogy idegösseséket talál kapni. Az erkélyre hívtam ki és csillapítani iparkodtam.

Szülei nagyon nyugtalanok voltak miatta és

tőlem kértek tanácsot. Én néhány napi helyváltozást ajánlottam. Elhatározták, hogy a fiút néhány napra elküldik az asszony szüleihez Saint-Eugènebe.

Még ugyanaznap el is vitték.

Róbert távolléte alatt Moutont kerestem a környéken. Kétszer-háromszor nagyon messziről megpillantottam. Hívtam, de nem jött hozzám.

A változás csakugyan bekövetkezett. Néhány nap múlva, mikor Róbert hazajött, nyugodt volt, minden arra mutatott, hogy nem is gondol arra, a mi pár nappal előbb történt. Rendes élénksége, pajkossága azonban mintha csak eltűnt volna.

Keveset hagyta el szobáját; sokat beszélt tanulmányairól; arra a különös dologra szánta el magát, hogy segítséggel naponta rendes iskolai feladatokat készít.

Néhányszor átnéztem füzeteit. Hogy meg lehet volna vele elégedve, azt azonban nem mondhatom. Közepes, élénk, gyors felfogásának nem megfelelő dolgozatok voltak.

Gaillandre úr valami új gondolatra jött. Hogy visszaadja a fiúnak régebbi jó kedvét, kerékpárt vett neki. Egy este ki is hozta magával a gépet; könnyű, mindamellett erős és szép eszköz volt, nagyon csinos kiállításban. Nemesak Róbertet, hanem mindenkit meglepett vele.

Vállalkoztam rá, hogy megtanítom a vele való bánásra Róbertet.

V.

Három lecke után a tanítvány elhagyta mesterét.

Az új mulatsággal együtt régi vidámsága is visszatért. Jóformán egyéb gondja sem volt már, mint a biciklizés. Anyja tanácsolta ugyan, hogy túlságos messzire ne távozzék; de ilyen tanács egy biciklistának!

Egy este Róbert, mikor meglehetősen messze eltávozott hazulról, azon az úton jött haza, a melyen velünk az a kellemetlenség történt néhány nappal előbb. Az út fordulánál megpillantotta a *monchachokat*, a mint a kőbánya bejáratánál állottak. Róbert világosan látta, a mint köveket szedtek fel a földről. Támadásra lehetett elkészülve.

Bátor gyerek volt; szégyelte volna, hogy visszaforduljon és más úton térjen haza. Egyenesen előre hajtott. A milyen mértékben közeledett, ugyanoly mértékben lehetett észrevenni a kis gazemberek ellenséges magatartását. Lejöttek egész az út közelébe, hogy jobban ezélozhassanak.

Mikor közel ért hozzájuk, oly erősen hajtotta meg gépjét, a hogy csak tudta.

Egész csomó kő repült el mellette. Minden gyorsasága nem tudta azonban megakadályozni, hogy egy kő el ne találja. A kődarab arcán érte oly erősen, hogy a vére is folyni kezdett.

Éles fájdalmat, de még nagyobb haragot érzett. Leugrott a gépről éppen egy kőrakás mellett és viszonzni kezdte támadóinak dobásait.

Szerencsétlenségére egyik dobása éppen egy kis gyermeket ért meg, a ki nem vett részt a dobálásban. A gyerek nagyot sikoltva esett a földre.

— José, José! — kiáltozta a gyerek kétségbeesetten.

A kiáltásra a gyerekek bátyja megjelent a kőbánya bejáratánál. Hatalmas husángot hozott magával és dühösen rohant lefelé a domboldalon. Látására a többiek is felbátorodtak, az útra rohantak és két oldalról is elállottak.

Róbert nem vesztette el hidegvérét. Felugrott a kerékpárra és a lehető legnagyobb gyorsasággal akart elrohanni José előtt, a ki már elállta az utat. Néhány lépéssel előtte, hirtelen irányt változtatott és mellette került el. A bot nagy suhintással a földet érte.

A kanyarodásnál Róbert azonban közvetlenül az út melletti sziklafalhoz került. Megakadt a sziklafal egy kiszögellődésében és az út közepére esett.

Baja nem történt, de mikor fel akart kelni, hogy gépjére pattanjon, a gazember már oda rohant és ütésre emelte botját.

Nem volt ideje, hogy gépjére üljön. A veszély mindenesetre nagy volt. Hirtelen pillantást vetett körül. Köröskörül sehonnan segélyre nem számíthatott. Az egyetlen látható lakás a spanyolok szüleié volt, de vajjon számíthatott-e náluk oltalomra? Különbben sem akarta volna igénybe venni.

Két nagy követ kapott fel a földről és várta a támadást.

José megállt egy pillanatra. Azután eldobta a botját és elkiáltotta magát:

— Van nekem jobb szerszámom is!... Mindjárt segítek rajtad! Imádkozhatsz!

Előrántotta azt a rettenetes, görbe, sheffieldi gyártnányú kést, a melyet minden spanyol munkás visel az övében. Róbert nem futott el; tudta, hogy úgy is utólrénék.

A gazember éppen támadni akart, mikor egyszerre hátrarántódott, mintha láthatatlan kéz ragadta volna meg. Hirtelen megfordult.

A *monchachok* ijedten kiáltottak fel. Nem valami rettenetes vadállat, hanem Mouton volt. Éppen arra kószált és látva, hogy Róbertet megtámadják, segítségére rohant. Rávetette magát a támadóra és marcangolni kezdte torkát, arcát.

Róbert megfordult; felugrott gépjére. Meg volt mentve.

Egy percz múlva megállt. A kanyarulat eltakarta előle a támadás helyét. Hallgatózott, zavaros hangok ütötték meg a fülét. Lassan visszaindult, készen, hogy ismét menekülhessen. Az út el volt hagyva, csak egy bolero hevert a földön. Látta, a mint José visszatért a kunyhóba véres arccal, tépett ruházattal. Körülötte a többi gyerekek. A derék kutya azonban eltűnt.

Koczkázta, hogy támadói újra vissza találnak jönni, minden erejéből elkiáltotta magát:

— Mouton! Mouton!

Csak a visszhang válaszolt.

Már későre járt az idő. Az út már kezdett elveszni a sötétségben. Gyorsan hazafelé indult tehát.

VI.

Mielőtt hazatért volna a villába, Róbert hozzám jött tanácsot kérni.

Nagyon felindulva beszélt el az egész dolgot. Úgy határozta, hogy szüleinek nem mondja el a dolgot, hogy fel ne izgassa őket. Magam részéről helyeseltam a szándékát.

Azután korától nem várható erélyességgel tette hozzá:

— Most azonban csakugyan meg akarom találni Moutont, még ha az egész erdőt kell is felkutatni Ponzaréáig. Haza akarom hozni!

— Nagyon jól teszed. Veled megyek; segítelek benne!

— Köszönöm, Henri úr! Akkor, ha úgy tetszik, mehetünk akár holnap reggel öt órakor.

— Öt órakor. Helyes.

Róbert még köszönt és eltávozott.

Másnap azonban nem kellett messzire mennünk, hogy Moutont megtaláljuk.

Szemben a villával az árok szélén találtuk meg merev tagokkal, üveges szemekkel, elterülve.

Sáros szőrén két véres folt megmagyarázhatta a halál okát. Sörétes töltést kapott az oldalába. A spanyol meg volt boszulva.

A szegény állat még el tudott vánszorogni a villáig. Ott akarta kiadni páráját, szemben régi urainak háza előtt.

Azóta számos esztendő telt el. A fiú, a kit

Róbertnek neveztem, emberré lett, olyan emberré, a ki csak becsületet szerzett hazájának. Kiváló katona, egyike azoknak a merész előharcosoknak, a kik előkészítik Franciaország jövőendő nemzedéke számára a fekete földrész meghódítását.

Legutóbb Párisban, mint kapitánynyal, találkoztam vele, épen a mint visszatért merész kiküldetéseinek egyikéről, a melyek már eddig is nagy nevet biztosítottak neki.

Beszélgettünk az elmúlt időkről, szüleiről, a kik már nyugalomba vonulva élnek az algiri öböl melletti villájokban, arról a nyárról, mikor egymás mellett laktunk . . . Egyszerre láttam, hogy a kapitány szeme könyekkel telt meg.

— Kitalálhatja, hogy mire gondoltam . . . Igen, barátom, ez a gondolat soha sem hagy el engem. Az idő, az események nem felejtették el velem . . . És valahányszor rá gondolok, mindig valami végtelen keserűséget, megbánást érzek a bensőmben.

Pillanat múlva halkán hozzátette:

— És mindig ugyanazt a lelkifurdalást.

Fordította:

Tonelli Sándor.

VERSEGHY ÉLETE.*

«Minden ember, a legszerényebb körben is töltötte bár életét, egyszer magára vonja embertársai figyelmét s e pillanat az, melyben eltemetik. Ilyenkor megkondul a magas torony harangja a legszerényebbnek is; ki egész életén át elhagyottan állt, annak koporsója körül emberek gyülekeznek össze, ki örökös akadályok miatt semmiképp sem haladhatott, annak temetése előtt a tömeg kitér». (Eötvös «A falu jegyzője».) Eltemetik, hogy örökre pihenjen. Az ilyen köznapi embernek halála után felteszik a gyászfátyolt, sírkövet is állítanak neki és azután egy-két hónap múlva csend és közönyösség — ez az emlékü.

De nem így van ez a jeles embereknél. Ezeknek emlékét nemesak a magas kőoszlopok jelzik, ezeknek nem az a darabka föld sirjuk, mely őket takarja, hanem igaz emlékü az egész haza polgárainak lelkében él.

Dicső alakok koszorús homlokai tűnnek elénk. Dicsőfény árad a földre! Lelkünk tisztul, az isteni szikra bennünket is áthat, a dicsők példáit szemlélve.

Verseghy is e gyémánt-füzérben van, alakja képviseli korszakát, azt a nagy átmeneti kort, melybe az ő munkálkodásának idője esik. Haladó

* Mutatvány szerzőnek «Verseghy Ferenc emlékezete» című könyvéből.

párti volt és erősen újító! Legyen áldott dicső emléke, mivel a magyar nemzeti előrehaladásnak vitéz zászlótartója vala.

*

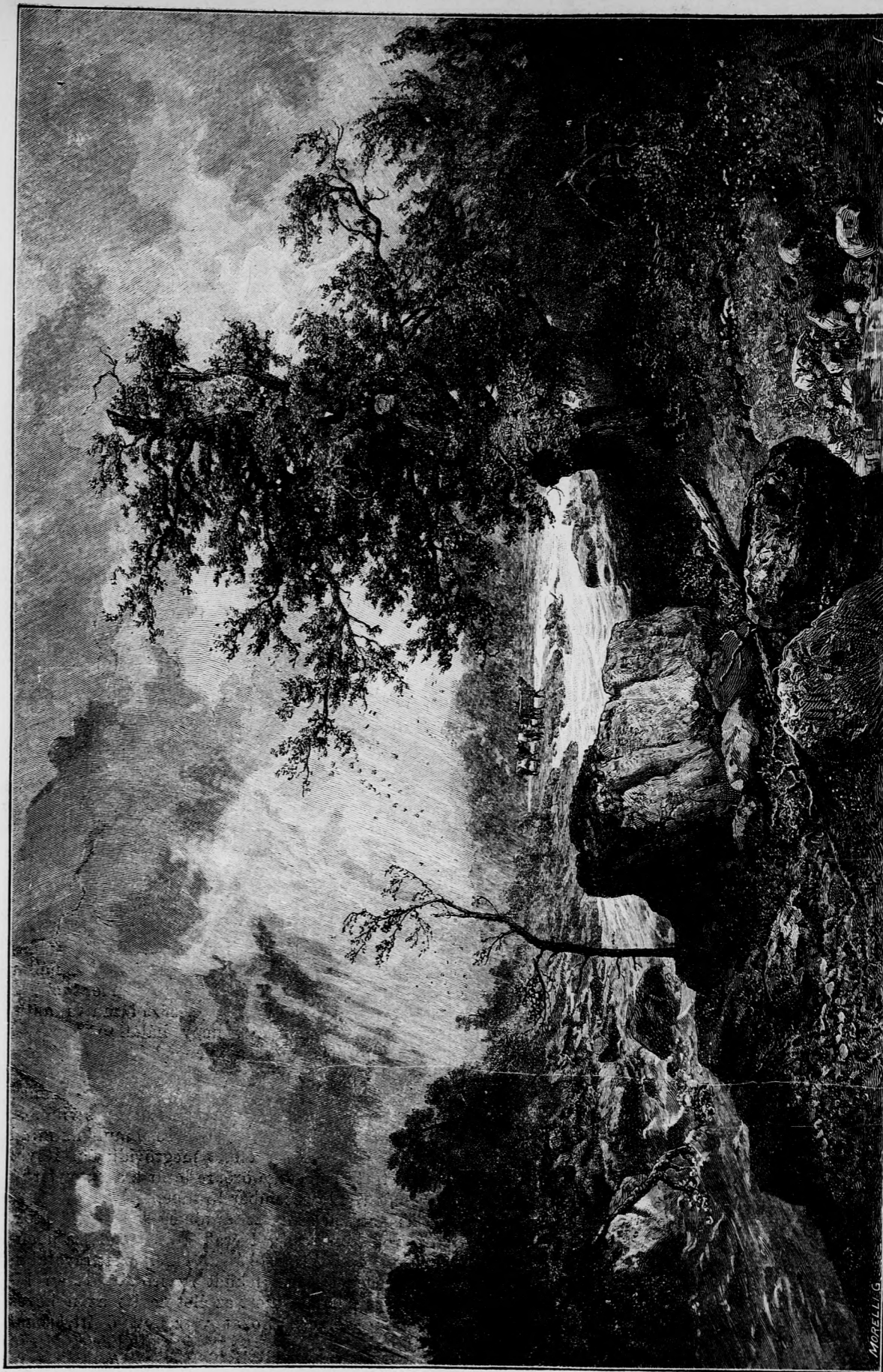
A tudomány és irodalom terén igen kevés azoknak a száma, kiknek működését siker és elismerés koronázza.

Ha Verseghy életét szorosabban vizsgáljuk, belemélyedünk a Révaival folytatott küzdelmébe, általános benyomást igyekezünk magunknak szerezni az ő személyéről, helyéről, mely őt az irodalomtörténetben megilleti, végeredményében azt látjuk, hogy nem részesítette őt a magyar irodalom abban a méltánylásban, melyet sokoldalú működéséért megérdemelt volna. Mert e férfiú nagy volt mint ember, nagy mint költő és nagy mint nyelvtudós.

Élete gazdag és tarka anyagot szolgáltathat a képzeletnek. Egy olyan pálya, mely feltűnés nélkül, egész igénytelenül kezdődik és később nagy nyomorúságba, igazságtalan és minden alapot nélkülöző üldöztetésekbe sodorja a csaknem ismeretlen és hir nélküli fiatal tudóst — mindenestre érdekes lehet. Élte derekán korának legtudományosabb körébe jut, végre mégis nyomorban végzi pályáját, hogy a legegyszerűbb sirt is csupán bizalmas barátainak könyei öntözhesék.

*

Verseghy Ferenc Szolnok (Jász-Nagy-Kun-Szolnok megyében) született 1757 április 3-dikán. Édes atya János, az ottani sóháznak volt tisztviselője, de őt korán elveszté és így a kis Ferencz nevelése anyjára maradt, ki később egy Vigh Ignác nevű számtartóhoz ment férjhez. Középiskolai tanulmányait (1766—69) Pesten kezdte, de midőn anyját második férje Egerbe vitte, ő sem maradt többé Pesten, hanem az egri gimnázium növendéke lett és ott tanult 71-ig. Oly szorgalmas, oly értelmes volt, hogy ez év december havában a papnövendékek közé sorozták be, mi nem csekély kitüntetés vala. 20 éves koráig maradt ez intézet kötelékében, hol a theológián kívül, kiváltképp a bölcészetnek szentelte magát. Ezután a pesti egyetemre iratkozott be és itt képezte magát tovább. De úgy látszik, Verseghy sem volt az az ember, ki a világ zaját kedvelte volna. Egy évi tanulmányainak befejezése után 1778-ban a pálosok szerzetébe lépett és így ismét felvette az egyház köntösét. Ezentúl Jenő álnév alatt szerepel. A szerzet Mária-Nostrába küldötte és ott mint novicius állott az egyház szolgálatában, de innen 1779 április havában Pestre, októberben pedig Nagy-Szombatba helyezték át, hol theologiai tanulmányait be is fejezte. Már tanuló korában, mint nyelvész tünt ki társai közül, mit legjobban az bizonyít, hogy őket ez idő alatt a görög és zsidó nyelvekre oktatta. 1781-ben felszentelték és mint áldozó pap a nagyszombati kir. konviktusban két nemesi fiúnak lett nevelője. Ezentúl ernyedhetetlen szorgalommal tanult.

ZIVATAR UTÁN. — ELISCHER LAJOS FESTMÉNYE UTÁN MEINZETTE MORELLI.

1782-ben a budai szakiskolában hallgatta a felsőbb matematikát, a következő évben letette a doktorátust a filozófiából, majd 84-ben a theologia borostyánosává avatták fel. És ő e három év alatt sem élt tisztán saját önképzésének! Tanított másokat és már itt akarta érvényesíteni elvét, mely Ariadne fonalaként húzódik végig életén, hogy *haladni kell folytonosan, mert megállani azonos a halállal!*

Különösen a filozófiát tanította szeretettel. Tanítványaival együtt Pozsonyba helyezték át, honnan azonban öt hónap múlva Pestre hívták vissza hitszónoknak. Itt a pálosok templomában Kissellel felváltva tartotta szent beszédeit, melyeknek oly nagy híruk volt, hogy még a szomszéd falvakból is eljöttek hallgatni a fiatal papot.

Később a dömések templomában végezte e vallásos gyakorlatokat, mivel a pálosok ekkor a dömésekkel egyesültek. Mint prédikátor kezdett a zenével foglalkozni és különös ügyességet tanúsított a hárfázásban, míg az énekben — mondhatni — a tökéletességig vitte.

Itt élte ő legboldogabb napjait. És ez a rövid nyolcz évi boldogság kevés jutalom az ily embernek. Kóborrá, beteggé lett ezentúl és csak rövid ideig tartózkodott egyik-másik városban, miután innen (Pest) eltávozott. El kellett hagynia a rendet, mert ez 1786-ban feloszlott. Ezek után írónk tábori lelkész lett Kis-Czellen; két év múlva Milassint, a tábori papok főnökét követte Újvidékre és Zimonyba a főhadiszállásra, mivel ekkoriban tört ki a török háború. Mint titkár kiváló ügybuzgalommal és lelkiismerettel végezte kötelességét, de a nagy munka és a táborozással együtt járó nélkülözések igen megviselték Verseglyt és ezért lemondott tisztéről.

A harmincz éves férfiút ágyba döntötte súlyos betegsége, melyből csak négy és fél év múlva gyógyult ki. Betegsége alatt igen sok helyen gyógykezelte magát, míg végre megrongált egészsége 1792-ben ismét helyre állott. Ekkor önálló volt már s nem függött senkitől. Szabadon nyilvánította véleményét, mi pedig nagy bűn volt akkoriban, különösen ha a szabadságról, vagy egyenlőségről volt szó.

A kormány idegen, ugyancsak ilyen a rendszer is, mely a nemzetet nem tanítani, hanem elfojtani akarja. A nemzet talizmánként őrizte alkotmányát, a bécsi hatalom pedig lábbal tiporta és tépdelte, mint valami rongydarabot. A hazai nyelv és erkölcs csak a nép kunyhóiban talál menedéket. A magyar mind mélyebbre sülyed és gurul a jogfeladás lejtőjén.

De virradni kezd! Felrázó harsonaként tölti be a léget az újkor indulója. A visszatartott erő széttörni igyekszik a rabláncokat, de még nem lehet! Az idő ekkor még nem érkezett el. Versegly is dolgozott az újkor e munkáján, gyarapította a magyar irodalom kincsesházát. A neki-buzdult író azonban — fájdalom — újabb csapás érte! 1794 december 10-dikén éjjel bezörtetek az alvó íróhoz. Künn sűrű hóhelyek

hullottak alá; az embert majd megvette az Isten hidege. Az álmából felriadt Verseglyt a királyi ügyész fogadja ridegen, ki őt, mint a Martinovic-féle összeesküvés részesét, vizsgálati fogságba vetteti. Az író nyugodtan várja ítéletét és oh, irtóztos sors! a kir. tábla május 16-dikán halálra ítéli őt. És mi volt a bűne? Az, hogy hatvan évvel előbb merete hirdetni azokat a szent eszméket, melyekért ma úgy a szegény, mint a gazdag egyformán lelkesül. De a nemes férfiú még sem a hóhér keze által halt meg. Védőangyala megmentette a haláltól. Az uralkodó megkegyelmezett neki és halálbüntetését várfogságra változtatta át. Kilencz évig sinylódott a börtön nyirkos falai között. Előbb Kufsteinben, a magyar íróknak ez időben már megszokott tömlőzében ült négy évig, a többi hátralévő időt Grácban és Brünnben szenvedte végig. A börtönben sokat foglalkozott a magyar nyelvvel és itt érlelődött meg benne az újítás gondolata. Idegen nyelveket is tanult, melyek közül a németet gyakorolta leginkább.

1804-ben kitarult a börtön ajtaja és Versegly hazra sietett Magyarországra, hol Szapáry János főudvarmesterben nemeslelkű maeenásra talált. A gróf leányának lett nevelője, kit nyolcz évig tanított, a gróftot pedig egy évig a magyar nyelvre oktatta. (Ez időre esnek a Révaival folytatott vitaközlésai.) Szapáry halálából kieszközölte hű tanítójának azt, hogy a 300 forint nyugdíjat Versegly megkapja, melyre mint a szerzet volt papja igényt tarthatott. Ekkor írja meg *nyelvé-szei* munkáit és e szakban 1805-ig működik. Eddig tart írói tevékenységének első harmada (1785—1805). A költői kedély azonban nem marad a tudományosságnál. Most kiadja *költeményeit*. Ez működésének második főkorszaka, mely 1805—1811-ig tart. Végül pedig ismét szakmájához fordul a nyelvtudományhoz és műveli haláláig. Az ez időre eső munkásság befejező részét képezi működésének (1812—22).

Nevelői állását később odahagyta és szerény nyugdíjából édeglélve tölté el hátralévő napjait. Viszontagságos életét Budán (a Vizivárosban) fejezte be. Ott taníttatta a 65 éves tudós a nádor ajtónállójának gyermekeit. Nagy ember volt, ki felállította magának egy félszázad múlva azt a részben igaz mondást, hogy hálátlan a világ, jutalom nincs, mert a gyengéd tapsot viharhoz hasonló fütty és pisszegés követi.

Remete módra élt és csak Sággy Ferenc látogatásaikor hevült ismét tudományos vitákba. De a nélkülözések, a kenyérkereső munkák mind hozzájárultak, hogy életét megrövidítsék. Rövid ideig tartó betegsége örökre lezárta a nagy férfiú szemét 1822 december 15-dikén.

Temetésén szomszédai tömegesen részt vettek, az irodalom részéről csak Toldy és Bajza jelentek meg. A kis szobában elhelyezett ravatalon meglegedettséggel feküdt az író... Talán kívánta is a halált, mert az élet neki igazán kevés örömet szerzett. Sokat vesződött ő itt, sokat szenvedett...

Vértés József.

PULSZKY ÁGOST.

1846—1901.

Nemrég temettük el Szilágyi Dezsőt, s ime újabb veszteségről kell számot adnunk. *Pulszky Ágost*, a magyar jogtudománynak egy kiváló művelője meghalt. Pulszky Ágostnak egész életét a nyilvános szereplés töltötte be. Pulszky Ferencnek, a Nemzeti Múzeum néhai igazgatójának volt a fia, tehát egy olyan családnak a sarjadéka, mely egykor dús-gazdagságával, később ritka nagy műveltségével tűnt ki.

Pulszky Ágost 1846-ban született Bécsben. Gyermekkorát sem tölthette hazájában, mert apjának bújdosnia kellett. Így az ifjú Angolországban kezdte és Olaszországban fejezte be középiskolai tanulmányait. A jogtudományt azonban a budapesti egyetemen hallgatta. Apjának nagy műveltsége mintegy örökül szállott reá, s az ifjú korán kivált társai közül nagy nyelvismeretével, olvasottságával, de legkiváltképpen éles ítélőképességével. A képviselőháznak is nagyon fiatalon lett a tagja. Mint huszonöt éves ifjú már képviselő, 1871 óta szakadatlanul hol az egyik, hol a másik választókerületnek a bizalmát nyerte el. 1872-ben a jogbölesészeti magántanára lett a budapesti tudományegyetemen, s három év múlva, tehát huszonkilenc éves korában, nyilvános rendes tanár.

Hogy minő jelentősége volt az ő politikai szereplésének, arról beszámolni nincs terünk, ámde szólanunk kell róla a nagyműveltségű, a tudós tanárról. A maga szakmájában elsőrangú szaktekintély volt, úgyszólván ő teremtette meg nálunk ezt a tudományágat, mely nem tartozik a legkönnyebben elsajátíthatók közé. Tanítványai minden időben nagy tisztelettel voltak tanáruknak rengeteg ismeretei iránt.

Pulszky Ágost rövid ideig államtitkár is volt, régi benső barátjának, Eötvös Loránd bárónak vallás- és közoktatásügyi minisztersége idejében.

Szóval ez a páratlan tevékenységű ember soha-

sem zárkózott el a munkától. Mindig állandóan szereplő alakja volt a magyar közéletnek. Vitaközlésben éles elméjű és bátor, gondolkodásban pedig mély.

És a halál most ragadta el az élők sorából, mikor még javakorában volt, telve tetterével és

PULSZKY ÁGOST.

nagy buzgósággal. Halála veszteség úgy a magyar közéletre, mint a tudományra nézve.

A tanulás képességet, a természet lángészét ad. Innen van, hogy az első idővel érleli ki, a mit emez olykor határozatosan a csudával rögtönöz.

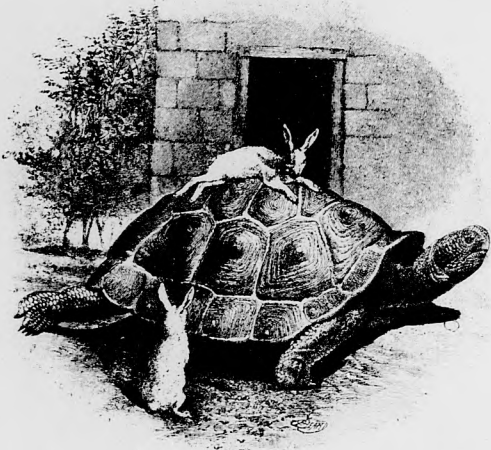
Jósika.

A TERMÉSZET CSODÁI.

Óriás teknősök.

A mi hazai teknős-békaik nagyság dolgában bizony nem messzire jutottak, egy-két kilót nyomnak s akármelyiket könnyű szerrel odább viszi a legkisebb gyermek is. De bezzeg nem ilyenek hatalmas rokonaik, a melyekről mindjárt beszélünk.

A Galopagos-szigeteken s még egy pár más szigetesoporton élnek ezek a különös állatok, sajnos, most már csak kevés számban, mert az emberi telhetetlenség, kapzsiság majdnem egészen kiirtotta ezeket a csodálatos teremtményeket. A húsup gyúnyis kitűnő ízű, minélfogva nagyon utánuk estek az emberek s nyakra-főre százával,

ÓRIÁSI TEKNŐS A GALOPAGOS-SZIGETEKREŐL.

ezrével fogdosták össze, hogy aztán pompás húsupkat az amerikai nagy városok piacain kímérjék.

Míg nyájszámra ezrével tanyáztak az említett szigeteken, egész hajórakományokat fogdostak össze belőlük s élő állapotban szállították valamely város mézárúszékébe. De nem kímélték a tojását sem, kikeresték ezt is a homokból, mert felette jó ízű.

Fogdosni pedig nagyon könnyű volt e hatalmas pánczélos állatokat, mert nagy erejük mellett is épenséggel nem védelmezték magukat, mozgásuk is elég lassú, gyorsan menekülni nem bírtak. A mint a rabló vadászok kikötöttek a szigeten, csak egy-egy erős doronggal voltak fegyverkezve, melyet a teknős alá dugva, hátára fordították azt, ott hagyták s mentek másik után, mert a felfordított állat nem tudott tovább menni, hiába rugdosott nagy lábaival, bizony nem sike-

rült neki talpra állani s így aztán menthetetlenül zsákmányul esett.

Az emberek pedig folytatták tovább a különös vadászatot, míg csak egy-egy hajóra valót ilyenformán össze nem fogdostak.

Így aztán csakugyan nem esoda, ha idők folytán rendkívül megfogyott ezen érdekes állatok száma. Pedig mennyi volt valamikor!

Egy hajóskapitány beszéli, a ki ezelőtt mintegy kilenczven évvel járt a Galopagos szigeteken, hogy ő még nagy nyájakban látta ott az óriási teknősöket s olyan sűrű csoportokban, miszerint az ember jó messzire elmehetett volna a nélkül, hogy lábát a földre tegye, csupán egyik teknősről a másikra kellett volna lépni. Látott köztük olyanokat, a melyek hosszúsága majdnem két méter volt, szélessége másfél méternyi, a test vastagsága pedig, a hastól a hátig, jó egy méter.

Azonban még ennél jóval nagyobb példányok is vannak. Például az, a melyet a port-loúisi tüzérkaszárnya udvarán tartanak már rég idő óta s a melynek korát legalább 200 évre becsülik. Csak a kaszárnában, hol a katonáknak közös kedvence, régebben van már 80 évnél s mikor oda vitték is épen olyan nagy volt már, mint most. Egyszer kíváncsiak lettek rá, hogy ugyan milyen nehéz lehet? Hátára fordították tehát, köteleket húztak át alatta s így felakasztották egy hus-mérlegre, midőn kitént, hogy a hatalmas állat 160 kilogrammos.

Ezek a nagy állatok roppant békés, ártatlan természetűek és szükség esetén kevés is megelégszenek. A Galopagos-csoport néhány szigetén nincs víz, az itt tartózkodó teknősök tehát vízzel nem olthatják szomjukat, hanem csak kövér kaktusz növényekkel, a melyekben sok nedvesség van.

Azok, a melyek olyan szigeten tanyáznak, a hol víz is van, sokszor nagy utakat kénytelenek azért megtenni, hogy az üdítő italhoz juthassanak. Mert a források rendszeren a sziget belsejében, magasabb fekvésű helyeken vannak s ide zarándokolnak aztán a teknősök szomjukat oltani. És az ilyen forrásokhoz évszázadokon át már széles mély utakat tapostak. S a spanyolok is épen ezekről a különös utakról fedezték fel a vizet, a melyre különben csak sok kereséssel akadhattak volna.

Ha tehát valamely hajó a Galopagos szigeteken kikötött, hogy vízkészletét kiegészítse, a matrózok legelőbb is a teknősök által kitaposott utat keresték fel, a mely aztán szépen oda vezette

őket az óhajtott forráshoz. Igaz, hogy ezek az utak maguknak a szegény teknősöknek is nagy veszedelmére szolgáltak és szolgálnak, mert a hajósok azt is jól tudják, hogy a mi kevés teknős él még a szigeten, az bizonyosan ezen az ősi csapáson jár most is a vízre. Itt várják tehát be a jámbor állatot, mely sorsát semmikép el nem kerülheti s bizony peccsenyije lesz a hálátlan hajósoknak, a kiknek pedig az ő ősei által kitaposott ösvény mutatta meg az utat a pompás üde forráshoz.

A teknős különben egy nap 7—8 kilométernyi utat tud megtenni, a mitől nem is vonakodik, ha egyszer-egyszer jól tele akarja magát inni. Mert egyszerre igen sokat iszik, olyanformán, mint a teve, de aztán huzamosb ideig is meg tud lenni víz nélkül.

Amerika egyik-másik városában tartogatnak egyet kettőt ezen csodálatos állatokból s a fogságban is teljesen jól érzik magukat. Tömérdek fűvet, zöldséget megesznek, nagyot isznak rá, aztán nyugodtan elheverésznek, vagy esendesen elődöngenek az udvar baromfiain, háziállatai közt, melyekkel zavartalan barátságban élnek. Képünk is egy ilyen fogságban tartott óriás teknőst tüntet fel, mely különösen két nyúlal esett nagy barátságba; a nyulak is nagyon ragaszkodnak hozzá, egész nap a sarkában vannak s gyakran fel is ugrálnak a hátára heverészni, mert nagyon tetszik nekik, hogy a nagytermetű barát ide-oda sétálgat velük. Épen ezt a jelenetet mutatja be képünk is, a melyből egyszermind a teknős nagyságáról is világos fogalmat szerezhethünk, ha össze hasonlítjuk a nyulak nagyságával, a mely előttünk ismeretes.

Hát bizony csakugyan óriási állatok ezek a szigeti teknősök s azt gondolhatnánk, hogy mindenestre legelőll állanak nagyság tekintetében a teknősbékák nemzetségében. Pedig dehogy, vannak ezeknél még sokkal nagyobbak is. Azok nevezetesen, a melyek a tengerben élnek.

Ezek aztán csak a hatalmas legények. Nehány éve fogtak egyet, a melyik öt métermázsás volt, a hosszúsága 2 méter és 10 centiméter, roppant erejű evező lábai pedig egyenként 1 méter és 4 centiméter hosszúságúak voltak. De a tengeri teknősök közt még ez sem lehetett valami nagyon tekintélyes példány, mert hát egy másik meg a melyik hurokra került, bőven megütötte a 8 métermázsát, tehát annyit nyomott maga, mint két jóra való tehén. Mikor szekérré tették, nyolcz markos embernek ugyancsak dolgot adott.

Ezen roppant állatok különben a vízben szerfelett fürgek, nagyszerűen úsznak és buknak, a szárazföldön azonban igen tehetetlenek.

Különben a szárazra csak akkor jönnek ki ha tojni akarnak, a mit mindig éjszaka, de már hajnal felé végeznek. Tojásaikat a nedves homokba takarják el, még pedig egy-egy teknős több százat is egyszerre.

Ezek az óriások különben sokkal szerencsésebbek mint az említett szigeti rokonaik, mert hát nemcsak a tenger nyújt nekik biztosabb menedéket, hanem a mi fő: húsup sem jó ízű, minélfogva nem nagyon leselkednek utánuk az emberek. Így aztán vigan, gond nélkül lubiczkolhatnak a tenger sós vizében, legelészhetik annak növényzetét s keresgélhetik a rothadó állati testeket, melyek szintén táplálékul szolgálnak nekik.

Különben megjegyezzük, hogy még sok másfajta, igen nagy teknős él a tengerben, melyek egyik-másikának a húsa is kitűnő, a teknője pedig, melyet különféle dísz tárgyakká feldolgoznak, igen becses.

Szűcs Béla.

ZIVATAR UTÁN.

Képünkhez.

Már csak a permetező eső és a messziről cikázó villám sejtetik a vészes zivatart, mely még az imént dült végig a vidéken, hogy sorra szedje áldozatjait.

Váratlanul jött, hamarosan fejezte be áldatlan munkáját, utána tüstént eltűnt. Eltűnt, de emlékeztetőül szomorú vidéket, levert hangulatot hagyott maga után.

Szomorú a felseperedő kis fácskák, mogorva folyóvá változott át a szelid kis patak és a mezőn legelésző barmok is keservesen bögnek a fa alatt meghúzódó pásztor után. Mert bizony csurromviz lett volna, ha el nem rejtőzik a nagy zápor elől.

Most már csendesebb a tájék. A lombjától megfosztott fácska szomorúan tekint le a lábainál ömlő folyócskára, mely kegyelem nélkül viszi a fák letörött galyait, a karám kerítésoldalát, mindent, mindent, mi csak útjába esik. A nagyobb, törzsökös fa sem az, a mi máskor. Ágai lekonyultak, egyet még le is tépett a tomboló zivatar és a vidék disze most megesonkitottan áll a gyászos kép közepében. Még koronáját sem kímélte meg a mogorva szél. Teljesen eléktelenítette.

De a szélnek, zivatarnak régi ellensége a nap, ki pártfogásába veszi a lesújtott természetet,

pártfogásába veszi, felvidámitja és új életet ad nekik.

A mezőn hamar kiegyenesednek a bokrok, a patak is mindinkább medrébe szorúl, a nap termelő heve pedig a fáknak is meg hozza régi díszét: dús lombzatát.

A pásztor már kibújt a fa alól és merészen hajtja tovább nyáját, mert tudja, hogy zivatartól jó ideig nem kell félnie.

A sötét felhők egymást kergetve tűnnek el. Ilyenkor aztán szép fátyolszerűen löveli ki mögülök a nap sugarait, majd ismét eltakarják őket a futkosó szürke foszlányok, melyek csakhamar szétszakadnak és átengedik az uralmat a mindent éltető napnak, mely fényes sugaraival tündéres színbe vonja be a viharpuszította tájat.

Egy-egy gyenge szellő még ellenkezni látszik, a fákról leesepegő víz az esőt idézné vissza, a távoli dübörgés is ijesztőleg hat még az emberekre, de ez a zivatarnak már csak a vonaglása.

A nedves leveleket hamarosan felszárítja a nap és a zivatar elhagyja a vidéket, melyre a jóságos nap szomorúan tekint le.

A KOLDUSOK.

A futó, sárga homokpusztán messze valami kis fekete dudorodás látszik, mint egy nagy kalap. Ott van a bokréta is mellette, hosszú, vékony rozmaringszál, vagy mi.

Útszéli csárda az, valóságos csárda; betyáros hetkeséggel néz be a pusztá messzeségébe az üvegtelen ablakjával. Rongyos a teteje, még a gólyafészket is félrebillentette rajta a szél; foltos az oldala, mint a koldus-gúnya s a mi kis fehérség még épen maradt, az is lekiváncozik a csepegető árkába.

Itt áll ez a csárda az út szélén, néhány sorvadé levelű akácza van az udvarán; ajtaja nyitva, de a küszöb nem nagyon poros, látszik, kevesen tapodják. Ez ajtótól jobbra-balra hosszú lóca nyúlik el, mely alatt a hús árnyékban két koloncós, borzas szőrű komondor alszik.

A hosszú póznára kötött czéger messze kinyúlik a megviselt tetőből, mint egy elsoványodott kar; olyan bizony, mintha alamizsnát kolduló keze volna ennek a rongyos csárdának. De nem az ám, kevély ez a csárda a rongyaiban is, meg nem is volna kitől kérni. Gonoszúl melegen süt a nap, szinte perzsel, nem jár erre ilyenkor senki, legföljebb a szél, meg a délibáb. A szél most maga is behúzódott valahová, talán ott pihen a

rojtos náderesz alatt, csak a délibáb játszogató kint a pusztá fenyér fölött.

Ez neki való idő, az ég egy merő lángözön, csupa izzó sugáreső hull alá belőle, a lomha levegő mozdulatlanul fekszik a forróságot párolgó homokon, oly lomhán, hogy még a messzűnven látszó szélmalomok is szegett vitorlakkal állanak.

Mintha csak épen a pusztá csárdájának boszszantására játszana a délibáb. Egész várost hoz elébe olyan magas házakkal, hogy egy ablak is nagyobb rajtuk, mint ez az út szélén gubbaszkodó vén guliba. Tenger nép hemzseg benne, mennyit még soha sem látott a pusztá vidék; egész erdő környezi hús árnyával s hullámlzó kék víz locsolgatja szélét. A csárda felé zúdul a víz, rajta ringó sajkák — — no, vén koldus, vendéged jön! De elfut a délibáb tengere, félre csap, neki a tündér városnak s egészen elmeríti, csak a csillogó fényes homok marad nyomán néhány száraz kóróval.

A csárda esendes komolysággal néz a szürke pusztába, álmodozva bámul el a délibábos róna fölött, mintha valakit várna, — valakit a messze pusztá szürkeségéből. Jön is! Egy fekete pont mozog messze-messze a levegőben, mind jobban-jobban nő. Gólya madár az, kepelő szavát hallani is. Egyszerű lakója ő annak a rozzant fészkeknek ott az elhagyott csárda tetején, keveset kér, keveset kap, kevéssel beéri. Valamikor régen, mikor még hangos volt a csárda, szebb napokat látott, most már koldusok mindaketten.

Oda ül a fészke mellé, kepelget, messze kímél, ő is várja, hogy nem jön-e meg régi társa. Síró véresék szállnak el sietve fölötte, utánok néz, míg csak látja, — — tán menne is, de itt van ez a fészkek, ez a fészkek, honnan a tengert festő délibáb játékát olyan édes nézni. Oh, ez a fészkek ide köti a vén csárdához; mikor az ősz szürke köde rálép a pusztára, olyan nehéz elhagyni ezt a kuszált fészket, ezt a düledező csárdát, s ha a tavasz mosolygó egén szálló felhőkkel visszatér, olyan öröm itt megpihenni, olyan öröm! Egy maga van, rég volt párja, régen volt az, hogy kis fiókok keltek innen szárnyra a nagy pusztára — mégis csak; vágyón néz a szürke pusztába s kepelget, kepelget.

Kepelő gólya madár, álom az csak, a miről te kepelgetsz, óh, te szegény gólya madár, az az álom többé soha vissza nem száll. Én tudom, ki fölött elsimult a pusztá fenyér, ninesen már az, hozzá többé nem is szállhatsz. Én is, hogy ha végig nézek szürke földjén a pusztának, itt is, ott

is egy-egy kis sir emelkedik felém; itt egy remény, ott egy élet, rózsabimbó, virágos kikelet, tündérálom — — — sívó pusztá, nehéz sóhaj, mert vissza nem tér temetettből onnan semmi, a reményt valóra, elmúlt napot hajnalatra nem váltja senki! Koldussá tesz az idő, a mit adott, szépen elszedegeti, gyermekálmot, férfireményt, boldogságról a sok szép mesét eltemeti, eltemeti. . . . A koldust aztán hagyja, hogy elfáradva, összetörve roskadjon le — ha a nehéz semmit már nem bírja — örök pihenőre az út végén álló rögre.

Gólya madár, te csak, szegény, kepelgess, a hosszú pusztán végig hangzik s egy-egy virág talán messze, egyszerű dalodnál hajtja kelyhét, sápadt szirmát pihenőre. Hallgatom én is . . . Lelkem elszáll messze, messze; keres valakit, ki megértse; óh, ha volna egy édes lélek, a ki lelke szeretettel megértene, a mi fáj neki, enyhítené, csüggedésben szállni segítene . . .

Hogyha volna, nem mondanám, koldus vagyok, ki elé a reménység sok szép délibábot hozott, meg újra elragadott.

Van, van, — azt mondja a lelke, dobantja a szívem; — gólya madár, árva madár, te csak, szegény, kepelgess, kepelgess . . .

Nógrádi László.

TUDOMÁNY, IRODALOM.

Verseghy Ferenc emlékezete. E czímen jelent meg *Vértes József* könyvecskéje, melynek tiszta jóvedelmét a Szolnokon felállítandó Verseghy-emléknek szánja. A tartalmas munka három fejezetben ismereti a nagy nyelvtudós életét, nyelvészeti működését és irodalmi tevékenységét. A lelkesedéssel és folyékony nyelven megírt munkát az ifjúságnak ajánlja a szerző és mi a nemes czél érdekében megírt könyvre ezúton is felhívjuk olvasóink figyelmét. Az ifjúságnak a könyvért adott fillérei az ő dícsőségüket, nemeslelkűségüket fogják hirdetni a nagy nyelvész emlékében.

A könyvhöz Nógrádi László tanár írt poétikus előszót; megrendelhető a szerzőnél 60 fillérért (Budapest, Üllői-út 21. II. 8.). Lapunk mai számában mutatóul hozzuk a «Verseghy élete» czímű fejezetet.

VEGYESEK.

Zöld havat három helyen lehet találni és pedig a Hecla-hegy tövében (Islandban), az Obi-folyó torkolatánál és Quito közelében Dél-Amerikában.

A suezai csatornán áthajózó gőzösök átlag 36 ezer korona díjat fizetnek. Egy utasért nyolcz koronát, egy tonna súlyért pedig hét korona 60 fillért számítanak. Így aztán nem csoda, hogy a suezai csatorna-részvények 26 % -ot jövedelmeznek.

A világ legrégebben ismert petróleum-forrása Zante-szigetén van, melyről már Herodotus is említést tett.

FEJTÖRŐ.

Számtani kérdés:

Valaki egy lovat vesz s később eladja 170 koronáért. Az eladásnál épen annyi százalékot nyert, a mennyiért a lovat vette. Mennyiért vette?

Földrajzi kérdés:

Mi a neve azon hágónak, a melyen át az országot és vasút a Kisucza völgyéből Sziléziába az Olsza völgyébe visz? Milyen magas e hágó?

Történelmi kérdés:

Ki volt az a férfiú, a ki Dél-Amerikát felszabadította? 1810-ben részt vett az ottani mozgalomban, majd a dél-amerikai szabadságharcz élére állt. 1819-ben felszabadította Venezuelát és Új-Granadát és ezek elnöke lett.

Képrejtvény.

Megfejtési határidő 1901 szeptember 29.

50. számban közölt fejtörő kérdések megfejtése

Történelmi kérdés: Keán bolgár fejedelem. **Természettudományi kérdés:** Guanako (auchenia huanaco). **Képrejtvény:** Minden erénynek első feltétele az erős meggyőződés.

Helyesen fejtették meg: Hermann István, Breuer Ernő, Borosnyay Oszkár, Lőrincz Ferenc és Dezős Kutlik Félix, Szabó Lajos, Szögyény István, Zorkóczi Tibor, Persina Károly, Tóth Tibor, Bohrandt Lajos, Vadass Zoltán, Molnár A., Przybilla Jenő, ifj. Barthonek Károly, Prágyik Flóris.

A kitűzött könyvjutalmat (Jakab Ödön: «Székely történelmi») Bohrandt Lajos eperjesi előfizetők nyerte meg.

SZERKESZTŐI TELEFON.

Tudósító. Úgy lesz, a mint megállapodtunk. A tömörség földolog. A mi levelének egyéb részét illeti, tökéletesen igaz van. Igen sok a hamis ambíció, de hiszen az ilyen csak ideig-óráig szokott tartani. — **Tóth Tibor.** 1854-965 méter. — **B. J.** (Csik-Somlyó.) Ilyen elárúításból közvetítő szerepre nem vállalkozhatunk. — **Szigeti Endre.** A kiadóhivatal el fogja küldeni a bekötési táblát. — **B. J.** Az új czímre vonatkozó kérését a kiadóhivatal figyelembe fogja venni. — **Ballada.** Igen rémes és gyarlón rimes. — **Gyűjtő.** Ment ív, most már az ön buzgóságától függ, hogy megkaphassa az ingyempéldányt.

OLVASÓINKNAK.

A «Tanulók Lapja» október 1-jén pályafutásának kilencedik évét kezdi meg. Évről-évre örvedetesen emelkedett úgy tartalomban, mint híveinek a számában. Nem hirdetések hangzatos szavai tették általánosan ismertté a magyar diákvilágban, hanem megkedveltette a lap maga-magát.

Nyugodt lélekkel elmondhatjuk, hogy a gyöngy palánta, melyet kilencz évvel ezelőtt ültettek el, erős gyökereket eresztett, megizmosodott, fejlődik s azzal biztat, hogy idővel terebélyes fává lésson. Az embernyi emberekké cseperedő magyar ifjúság örömmel és szeretettel gondol majd reá, s megőrzi emlékében azoknak a hasznos és kellemes óráknak az emlékét, melyeket a «Tanulók Lapja»-nak köszönhet.

A nyolczadik évfolyam gazdag és változatos tartalma meggyőzte a «Tanulók Lapja»-nak olvasóit arról, hogy a lap új szerkesztője nemes ambícióval igyekezett megfelelni hivatásának; egyúttal biztositékot nyújt ez arra nézve, hogy ezentúl még fokozottabb buzgósággal szolgálja azt a nemes célt, melyet a «Tanulók Lapja» maga elé kitűzött.

Az új évfolyamban kezdődik *Gaul Mózesnek*, a lap szerkesztőjének, új ifjúsági regénye, melyet a «Tanulók Lapja» számára írt:

Hűség és a sírig.

Mikes Kelemen a hőse ennek a regénynek, az a hűség Mikes Kelemen, kinek «Törökországi levelei» oly kedvelt olvasmánya öregnek és ifjúnak egyaránt. A szerző magával Mikessel mondatja el a történetét azon a zamatos, jó magyar nyelven, mely az olvasónak olyan igazi lelki gyönyörűséget szerez.

Ezzel egy időben kerül közlésre *Verne Gyulának*, a hírneves francia regényírónak, legújabb, rendkívül érdekes regénye, mely fájdalom, talán az utolsó alkotása a páratlan termékenységgű írónak, kiről nem régiben megírtuk, hogy szemévilágát elvesztette.

A regénynek a címe:

Város a levegőben.

Zigány Árpád fordította a «Tanulók Lapja» számára.

Folytatni fogjuk *Szivós Bélának* a *Természet csodái* című leírásait, melyek eddig is oly sok olvasónknak szereztek örömet és bővítették ismereteit.

Ezekon kívül az eredeti és fordított közleményeknek egész halmaza vár közlésre. Lesz ismeretterjesztő cikkek az irodalomtörténet, az esztétika, természettan és természetrajz, földrajz, népszerű csillagászat köréből, melyeket számottevő szakemberek írtak.

A «Tanulók Lapja» a fontosabb napi és időszerű

eseményekről, jeles férfiakkól, úgy a hazaiakról, mint a külföldiekről meg fog emlékezni egy-egy cikk keretében.

A «Zene-rovat» szintén pontosan meg fog havonként jelenni, s a zene iránt érdeklődők útmutatója és oktatója lesz; valamint a «Sakk-rovat» mulattatója a sakkjáték iránt érdeklődőknek.

Az «Iskola világából» című rovatban az ifjúságot érdeklő hírekről, önképzőkori gyűlésekről, iskolai ünnepélyekről számol be a lap keretéhez mért terjedelemben.

A fejtörő kérdések, képtalányok és sakk-feladványok megfejtői között minden héten értékes könyvjutalmakat sorsol ki a szerkesztőség.

A magyar diákság érdeklődését tehát már eleve felhívjuk a «Tanulók Lapja»-nak kilencedik évfolyamára. Bizton hisszük, hogy felhívásunk nem lesz a pusztában kiáltó szó; bizton hisszük, hogy a lap mostani hívei újabb olvasótársakat toborzanak.

A ki tíz egész éves előfizetést gyűjt, annak egy évig ingyen küldjük a «Tanulók Lapja»-t, a ki ötöt gyűjt, annak szives buzgóságáért értékes könyvjutalmat adunk.

A lap mai számához gyűjtőleveket mellékelünk.

A «Tanulók Lapja»-nak előfizetési ára:

Egész évre	9	kor.	60	fill.
Fél évre	4	»	80	»
Negyed évre	2	»	40	»

Az előfizetés legegyszerűbben postautalványon történik, melyet a «Tanulók Lapja» kiadóhivatalának (Franklin-Társulat, Budapest, IV. ker., Egyetem-utca 4.) kell beküldeni.

A «Tanulók Lapja» kiadóhivatala.

A gimnáziumi és reáliskolai ifjúságnak házi olvasmányul különösen ajánlható:

ARANY JÁNOS „TOLDI“-JA.

TANULMÁNY

írta SZÉKELY ALADÁR.

Ára 1 K 60 fill.

Mindazoknak kik «Toldi»-val és Arany János költészetével szeretettel foglalkoznak — és melyik deák ne foglalkozna velük? — melegen ajánlható házi olvasmányul Székely Aladárnak ez a tanulmánya. Nagy haszonnal járó olvasmány, melynek élvezete után csak annál jobban értjük és érezzük át «Toldi» szépségeit, Arany János költészetét.

Kapható a «Franklin-Társulat»-nál Budapesten és minden könyvkereskedésben.